

AFYONKARAHİSAR HALKEVİ FAALİYETLERİ VE YAYIN ORGANI TAŞPINAR DERGİSİNDEKİ MÜZİK YAZILARININ İÇERİK ANALİZİ

Afyonkarahisar Community Home Activities and Analysis of Music Texts' Contents

DOI NO: 10.5578/AMRJ.8891

Safiye YAĞCI¹

(*)

Özet

Türk kültürünü yaymak, milli birliği sağlamak, aydınlar ve halk arasındaki iletişimi sağlamak amacıyla 1932 yılında kurulan ve 1951 yılına kadar varlığını sürdüren halkevleri, sosyal ve kültürel anlamda halkın kendisini geliştirmesi amacıyla faaliyet göstermiştir. Dil, tarih, edebiyat, Güzel Sanatlar gibi pek çok alanda kendini gösteren halkevleri, birçok konuya yönelik kurslar ve etkin çalışmalarla halkın eğitim seviyesini yükseltmeye de yardımcı olmuştur. Çalışmanın içeriğini oluşturan Afyon Taşpınar süreli yayını da bu dönemde dergi çalışmalarına katkıda bulunmuştur. Çalışmada Afyon Taşpınar dergilerinde yer alan müzik yazılarının içerik itibarıyla incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda süreli yayınlar, yazar, tarih ve konuları itibarıyla irdelenip toplumun kültürel gelişimine ne yönde katkı sağladığı araştırılmıştır. Çalışmanın bu yönde daha geniş kapsamlı araştırmalara yön vereceği düşüncesiyle önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halkevleri, Afyon Taşpınar Dergisi, Müzik.

Abstract

Community houses which established in 1932 and subsist to 1951 had aim to spread Turkish culture, to ensure national unity and in order to ensure communication between the intellectuals and the people, have actived in order for people to self-development. Community houses manifested in many areas such as fine arts, language, history and literature, helped people to increase their education level with many courses and studies. Afyon Taşpınar which contents of this study has contributed the publication studies at that term. This study aims to examine the music texts' contents which have located in Taşpınar. For this, it was investigated as author, the date and topics as the culturel development of society how contributed. In this aspect of the study is thought to be important as this would give direction to the comprehensive research.

Key Words: Community Home, Afyon Taşpınar Publication, Music.

GİRİŞ

Halkevleri Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunun ardından ilk otuz yıllık evrede ortaya çıkıp etkili olmuş kurumlardır. Türk kültürünün gelişmesinde ortaya koydukları idealist ve eşi benzeri olmayan çabalar toplumun kimi kesimlerince yeterince anlaşılammış olsa da bir dönemin yetiştirdiği kuşaklarda derin etkileri olduğu açıktır. Halkevleri Cumhuriyetin kültür politikasının bir ürünüdür ve

¹ Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, safiye Gundoner@hotmail.com

(*) Bu makale 5-8 Kasım 2015 tarihleri arasında, Afyonkarahisar'da düzenlenen "90. Yıl Müzik Kongresi" adlı kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

çağdaşlaşma yolunda atılan adımların toplumda yerini bulması için çaba göstermişlerdir. Ergün (1982: 4) “Mustafa Kemal, Cumhuriyetin kuruluşundan 1930 yılına kadar ülke ve toplum için gerekli olan birçok inkılâplar yapmış, hayatını adadığı milletini, devrim yapacağı bünyeyi, varacağı hedefi, gideceği yolu en ince ayrıntılarına kadar tespit etmişti” der ve bu inkılâpların millete kazandırılmasının, milletin ruhuna sindirilmesinin gerekli olduğunu belirtir. Halkevleri uzun araştırma ve çalışmaların bir sonucu olarak doğmuştur ve o dönemin batıdaki örneklerinden örgüt, program ve çalışma yapısı açısından milli kültürümüzü dikkate alan kendine özgü bir farklılığı vardır. Halkevleri, modern eğitim ülküsü doğrultusunda milli değerlerin işlenip yoğrulmasıyla, inkılâpların halk arasında kabul görmesi vazifesini üstlenen bir halk eğitim kuruluşu olarak görülmekte, Cumhuriyetin kurulmasıyla kökten yenilenen Türk eğitim kurumlarının, bir taraftan yaygın eğitim kurumlarıyla inkılâpları genç nesle benimsetmeye çalışırken, diğer taraftan okul dışındaki gençliğin ve yetişkinlerin Cumhuriyet ülküleri doğrultusunda yetişmesi görevini üstlendikleri belirtilmektedir. Milli şuuru kuvvetlendirme, halk kitleleri arasında kaynaşma sağlama, uygarca zevkler ve alışkanlıklar kazandırarak millet bütünlüğünü ve Türk kültürünü yükseltme amacı taşıyan faaliyetler gerçekleştirdikleri kaydedilmektedir (Ergün, 1982: 4).

Halkevleri dönemin tek partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi tarafından kurulmuş, örgüt yapısı, denetimi ve çalışmalarıyla ilgili olarak söz konusu parti tarafından hazırlanan yönetmelikte halkevlerinin kuruluş amaçları altı ilke doğrultusunda; vatandaşlar yetiştirmek, ulusal karakteri yükseltmek, Güzel Sanatları, ulusal kültürü ve bilimsel çalışmaları desteklemek, güçlendirmek olarak açıklanmıştır. Bu yönetmelikte, Türkiye'nin ulusal kültür kurumları kurmak yönünden batılı ülkelerin gerisinde kaldığı, bu açığı kapatmak için kurulan her halkevinde lisan, edebiyat, tarih, Güzel Sanatlar, tiyatro, spor, sosyal yardım, halk dershaneleri ve kurslar, kütüphane ve yayın, köycülük ile müze ve sergi şubelerinden oluşan çalışma kolları oluşturulması gerektiği vurgulanmıştır. İlk halkevi 10 Şubat 1932 de Türkiye'nin çeşitli yerlerinde ve özellikle büyük ve orta büyüklükteki 14 kentte aynı zamanda açılmıştır. Bu iller; Adana, Ankara, Afyon, Aydın, Bursa, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Konya, Samsun ve Van'dır (Çeçen, 1990: 117).

Halkevlerinin halk eğitimi çalışmalarının, 9 kol halinde genellikle kültürel alanlarda halkın milletleşme yönünde bilinçlendirilmesi konusunda gerçekleştiği, batıdaki halk eğitim kurumları ile Türk Ocakları'nın çalışmalarının da yapılan çalışmalara yol gösterdiği kaydedilmektedir (Ergün, 1997: 200).

Bu dokuz kol ve çalışma alan ve amaçları ise şöyle belirlenmiştir:

Dil, Edebiyat ve Tarih Şubesi

“Halkevleri öğreneğinde şubenin ilk görevi, çevrenin genel bilgisini yükseltmeye yarayacak konularda konuşmalar ve konferanslar yapmak olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca Türk Dili'nin bugünkü yazı ve edebiyatta kullanılmayan, fakat halk arasında yaşayan kelimeleri, terimleri, eski milli masalları, atasözlerini araştırıp toplamak; anane ve adetlerini incelemek dergi çıkararak veya çıkarılmakta olan dergiler aracılığıyla bu çalışmaları yayınlamak, yeni yetişen gençler arasında

yetenekleri desteklemek ve onların ilerlemeleri için gerekli çareleri aramak bu şubenin görevleri arasındadır” (Akt. Şahin, 2010: 9).

Güzel Sanatlar Şubesi

“Musiki, resim, heykeltıraş, mimarlık, süsleme sanatları gibi alanlarda sanatçı ve amatörleri bir arada toplamak, genç yetenekleri korumak, halk için genel müzik akşamları düzenlemek, halkın musiki zevkini arttırmak, Güzel Sanatlar kursu açmak, halkın millî marşları ve şarkıları öğrenmesine yardım etmek, milli bayramlarda marş ve türkülerin milletçe bir ağızdan söylenmesini temin etmek, köylerde ve aşiretlerde söylenen milli türkülerin nota ve sözlerini, milli oyunların ahenk ve tarzını tespit etmek bu şubenin görevleri arasındadır” (Yeşilkaya, 1999: 84).

Zeyrek, “ar şubesi” olarak da bilinen bu kolun amaçlarının, müzik, resim, mimarlık, Güzel Sanatlar gibi dallarda profesyonel veya amatör olanları bir araya getirmek ve bu konularla eğilimli kişilerin yetişmelerini sağlamanın bulunduğunu belirtmiş, halk türkülerini ortaya çıkararak aslını bozmadan söylemek, ulusal marşları öğretmek ve topluma müzik zevkini aşılama da yine bu kolun amaçlarındandır (Zeyrek, 2006: 47).

Spor Şubesi

CHP Halkevi raporlarında sporla beden terbiyesi işi, halkevlerinin doğuşunda milli kültür davasının bir kolu olarak ele alınmış (Akt. Şahin, 2010: 11), şubenin kuruluş amaçları arasında, milli sporların ve halk danslarının ön planda tutularak, bunların unutulmuş olanlarının diriltilmesi, yaşamakta olanlarının ilerletilmesi ve dar muhitlerden çıkararak millileştirilmesi gibi görüşler yer almıştır (Akt. Şahin, 2010: 11).

Temsil Şubesi

“Tiyatro sanatına heves ve yeteneği olan kadın ve erkek üyelerden bir temsil grubu oluşturmak, umumî idare heyetince temsil edilecek ve yeniden teklif ettirilecek piyesler temin etmek temsil şubelerinin görevleri arasına girer” (Özsarı, 2002: 9).

Sosyal Yardım Şubesi

Toplumdaki yardıma muhtaç kişileri koruma amacı güden bu şubenin amacı “Esas vazifesi Halkevinin bulunduğu bölgede hakiki surette yardıma muhtaç kimsesiz kadınlar, çocuklar, dullar, düşmüş ihtiyarlar ve hastalar gibi vatandaşlar hakkında şefkat ve yardım duygularını uyandırmak ve yükseltmek” (Akt. Şahin, 2010: 12) biçiminde belirtilmiştir.

Halk Dershaneleri ve Kurslar Şubesi

Halkevleri Çalışma Talimatnamesi’ne göre, açılan dershane ve kursların altı grupta toplandığı görülür.

- “1-Türkçe kursları
- 2-Fizik, kimya elektrik gibi müspet ilimlerin tatbikatlı kursları
- 3-Pratik hayat sahasına giren meslekler ve küçük sanat kursları
- 4-Güzel Sanatlara ait kurslar
- 5-Yabancı dil kursları
- 6-Okullarda ikmale kalanları yetiştirme kursları” (Akt. Şahin, 2010: 13).

Bunların yanı sıra, ceza evlerinde yatan mahkûmlara yardım eli uzatmak, bu mahkûmların ilkokulu ve ortaokul bitirmelerini sağlamak için de çalışmalar yapılmış çeşitli kurslar açılarak topluma kazandırılmalarına çaba gösterilmiştir. “1940 yılında 172 halkevi 472 dersane açmış, bu derslere 22551 yurttaş devam etmiştir. Bu, halkevi başına 131 kişi demektir. Bu dönem, halkevleri hayatında en verimli devredir” (Akt. Şahin, 2010: 13).

Kütüphane ve Yayın Şubesi

Halkevlerinin buldukları yerin bir kültür yuvası olduğu bilinciyle her halkevinin bulunduğu yerde bir kütüphane ve bir okuma odası açmak zorunlu tutulmuş, talimatnamede en az 3 şubesi olan bir halkevinin, bir şubesinin muhakkak kütüphane ve yayın şubesi olması gerektiği kayıt altına alınmıştır. “Bu kütüphaneler genel sekreterlikten vekâletlerden ve birçok müesseselerden gönderilen mahallindeki eski kütüphanelerden iltihak eden şahsi koleksiyon ve kütüphanelerin devrinden gelen halkevlerince beğenilip satın alınan kitaplarla zenginleştirilmelidir” denilmiş, kütüphane ve yayın şubesinin geniş çalışma konuları okuma odalarının açılması, seyyar kütüphanelerin tertip edilmesi ve dergi çıkarılması olarak belirlenmiştir (Akt. Şahin, 2010: 13).

Köycülük Şubesi

Halkevi çalışma talimatnamesinin 104–112. Maddelerinde, Köycülük kollarının temel amacının, köylerin toplumsal ve kültürel açıdan gelişimini sağlarken, şehirlilerle köylüler arasında karşılıklı saygı ve dayanışmayı geliştirmek olarak belirtilmiştir. Bu amaca ulaşmak için köycülük kolları üyelerinin, köylere gitmesi, tiyatro gösterileri sunması, köylüyü aydınlatabilecek her türlü girişimde bulunması istenmektedir. Bazı köyler yakın çevredeki komşu köyler için örnek olarak seçildiği, bu girişimlerin amacının, genel olarak başarılı ve eğitimli köylülerin sayısını arttırmak olduğu kaydedilmiştir (Çeçen, 1990: 127).

Tarih ve Müze Şubesi

Yayınlar, konferanslar ve paneller aracılığıyla tarihsel değerlerin halka tanıtılması, yerel, tarihsel kalıntıların derlenip toplanması için çalışılması, halkevi civarında bulunan tarihi eserlerin korunmasına katkıda bulunulması, mevcut müzeleri desteklemekle birlikte yeni müzelerin açılmasının sağlanması, yayınlar ve konferanslar aracılığıyla Türk folklorunun ve etnografik yapısının değerli ürünlerinin

korunması, bulunan ve derlenen tarihi kalıntıların kataloğunun çıkarılması bu şubenin faaliyetleri arasında yer almaktadır (Şimşek, 2002: 86-87).

Halkevlerinin Toplum Üzerindeki Etkileri

Halkevlerinin toplum üzerindeki sosyal ve kültürel etkilerine bakıldığında, açmış olduğu kurslar ve yapmış olduğu çalışmalarla toplumun sosyal ve kültürel yapılanmasına gelişmelere neden olduğu görülür. Bu alana yönelik yapılan çalışmalar arasında, Öz Türkçe yarışmalarının düzenlenmesi, dil bayramı kutlamaları, Türk dilinin yabancı etkilerden kurtarılarak Türkçenin ulusallaşmasına çalışılması, şiir, mani, atasözü, anı, tarihsel olaylar ve bilimsel araştırmaları yayın haline getirilmesi sayılabilir. Bu çalışmalarla kültür seviyesinin yükseltilmesi ve halkın bilinçlendirilmesi hedeflenmiştir (Zeyrek, 2006: 85).

Halkevlerinin Türkiye’de yayıncılığı da geliştirdiği ve Cumhuriyet Döneminde 2000’li yıllara kadar kurumsal olarak en çok derginin halkevleri döneminde yayınlandığı bilinmektedir (Zeyrek, 2006: 86). Yayıncılığın gelişmesi kütüphaneciliğe ve arşivciliğe yansımış ve bu yayıncılık kütüphanecilik çalışmaları daha çok gençler üzerinde etkili olarak onları yazmaya sevk etmiştir (Zeyrek, 2006: 86). Toplumun kültürünün gelişmesinde önemli adım olarak görülen gençlerin bu yöndeki eğilimleri topluma da etki ederek toplumun eğitim seviyesinin yükselmesine neden olduğu söylenebilir.

Halkevleri sosyal yardım kolu aracılığıyla yaptığı çalışmalarla cezaevlerinde sadece sosyal yardım yönüyle kalmamış, okuma-yazma bilmeyenlere okuma yazma öğretilerek oradaki insanların topluma kazandırma çabalarına gidilmiştir ve bu konuda Türk Ocakları ve Halkevlerinin payının büyük olduğu söylenebilir (Zeyrek, 2006: 89).

Spor kültürüne bakıldığında ise 1970’li ve 1980’li yıllarda yurdumuzda görülen halk koşuları ve halk sporlarının 1930’lu yıllarda halkevleri liderliğinde yapıldığı kaynaklarda belirtilmektedir. Bu yönüyle de spor halk tabanına yayılmaya çalışılmış ve birçok spor türü geliştirilmiştir (Zeyrek, 2006: 89).

Halkevleri çalışmalarında daha çok gençlerin eğitimine ağırlık vermiş her yönde onların eğitimi ve eğitimi doğrultusunda topluma önderliği konusunda çalışmalar yapmıştır. Bu da toplumun eğitim ve kültür seviyesinde olumlu değişikliklere sebep olmuştur.

Halkevlerinin Toplum Üzerindeki Siyasal Etkileri

Halkevleri çalışmalarını Atatürk’ün milliyetçilik ilkesi doğrultusunda gerçekleştirmiştir. Halkın milliyetçilik ruhumu geliştirerek ulusal bağların güçlenmesine yardımcı olmuştur (Zeyrek, 2006: 95). Halkevlerinin yayın organlarında yeni rejimin yararları ve Atatürkçülük üzerine birçok yazı yazılmış ve toplumu bu konuda bilinçlendirmeye yönelik birçok konferans verilmiştir (Zeyrek, 2006: 93). Halkevleri aynı zamanda genç politikacıların yetiştiği ve politikada yer alabilmek için basamak olarak gördükleri yer olmuştur (Zeyrek, 2006: 93).

Halkevi üyelerinin komitelerini ve kurullarını aralarında yaptıkları seçimle belirlemeleriyle herkesin söz sahibi olabileceği düşüncesini oluşturulmuş ve toplumda demokrasi algısı yerleştirilmeye çalışılmıştır (Zeyrek, 2006: 94).

Halkevlerinin Toplum Üzerindeki Ekonomik Etkileri

Halkevleri üretime dönük işler yapmaya çalışmış ve özellikle kırsal alanda yaşayanların kazancının arttırılmasına çalışılmıştır (Zeyrek, 2006: 97). Halkevleri aynı zamanda kadınlara yönelik açtığı kurslarla kadınların meslek edinmelerinin yanı sıra onların bilgi ve beceri düzeylerini arttırmayı hedeflemiştir. Kadınlar dışarıdan alabileceği şeyleri kurslar aracılığıyla edindikleri meslek sayesinde üretir satar hale gelebilmiştir (Zeyrek, 2006: 96).

Afyon Halkevinin Kuruluşu

Afyon zaferin kazanılmasının öncesinde çok büyük sıkıntılarla yüz yüze gelmiş, maddi manevi sıkıntılara rağmen halkevinin açıldığı ilk şehirler arasında yer almıştır. Yelken, “Savaş tahribatından en çok etkilenen illerimizden biri olmuş; uzun dönem içine kapanarak yaralarını sarmaya, tarihin yorgunluğunu atmaya çalışmıştır. Bu dönemde birkaç devlet yatırımı yeni fabrikalar ve binalar dışında bir yalıtılmışlık içinde geleneksel tarım ağırlıklı bir ekonomiye sahipti. Buna rağmen şehirde yeni yapılaşmalar başlamıştı. Halkevi binası da bu dönemde yapılan belli başlı eserlerden birisi idi” der (2001: 185).

Afyon Halkevi, ilk açılan 14 halkevinden biri olarak Türk Ocağı binasında Ankara’dan radyo ile yapılan açılış töreni ile başlamıştır. Halkevinin başkanlığını yapan Galip Demirer açılış konuşmasını yapmış, (Akt. Demirdelen ve Ortak, 2006: 256); Afyon halkını her konuda bilinçlendirmek ve inkılâplara ısındırmak için yoğun bir çaba içerisinde girmiştir (Şahin, 2004: 43-44).

Toplumun her kesiminden insanı bir araya getirmeyi, kültürel çalışmaların içerisinde yer almalarına olanak sağlamayı ve halkı bilinçlendirmeyi amaç edinen halkevi, dönemin olumsuzlukları içerisinde önemli bir görevi yerine getirmiş, aydın ve halk kesimini birleştirici bir araya getirici bir işlev görmüştür.

Afyon Halkevinin Faaliyetleri

Dil Edebiyat Tarih Şubesi ve Faaliyetlerine bakıldığında, Tarih incelemeleri, her türlü konferanslar, folklor çalışmaları ve hatta yayın çalışmalarının bulunduğu görülmekte, halkevinin çalışmaları arasında en fazla bu şubenin var olduğu, bu şubenin yaptığı çalışmalarla halkın yaşamında eksikliği görülenleri karşıladığı, çeşitli konularda verilen konferanslarla bilinçlendirildiği ve bilgilendirildiği belirtilmektedir (Ergün, 1997: 201). Toksoy, Afyon Halkevinin dil inkılâbını dönemin büyük bir olayı olarak kabul ettiğini, dil kurultayını radyo ile halka dinletmekle beraber münakaşalı konferanslar düzenleyerek dil konusu hakkında halkı bilinçlendirdiğini, derleme işini başlatarak halkın dilindeki öz Türkçe kelimeleri toplamaya çalıştığını belirtmiştir (2007: 269).

Güzel Sanatlar Şubesi ve Faaliyetlerine bakıldığında, müzik, resim, heykel, mimari ve süsleme alanlarında sanatkâr ve amatörleri toplamak, yetenekli kişileri himaye etmek, halkın Güzel Sanatlara olan sevgi ve ilgisini arttırmak, müzik geceleri ve konserler düzenlemek, koro çalışmaları yapmak, milli oyun ve türkülerin söz ve notalarını derlemek gibi görevleri yerine getirdiği belirtilmektedir (Ergün, 1997: 202-203). “Musiki meraklılarından oluşan bir kalabalık “Halk Musiki Evi” kurdular” (Taspmar, 19 Subat 1934).

Yeni müzik eserleri ve özellikle halk şarkıları üzerine konserler verilmiş, yetenekli gençler toplanarak halkevinde müzik dersleri verilmiş, bölge halkının müzik zevki geliştirilmeye çalışılmış, halk arasında ve özellikle köylerde söylenen halk türküleri derlenmiş, piyano ve müzik kursları yoluyla Türk müziğinin çağdaş tekniklere dayalı olarak geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Sosyal Yardım Şubesi'nin çalışmalarına bakıldığında, 1934 senesinde şehirdeki hayır kurumlarıyla işbirliği içerisinde halkın yardım duygularını arttırmak için konferanslar verildiği, hastaların muayene edilerek ihtiyacı olanlara ilaç verildiği, Köycüler şubesi ile köy gezilerine katılarak hastalara bakıldığı, ilaç dağıtıldığı, yoksul öğrencilere değişik yardımlarda bulunduğu kaydedilmektedir. 1936 senesi içerisinde Çocuk Esirgeme Kurumu, Fakirlere Yardım Kurumu, Belediye ve halkın desteğiyle fakir ilkokul çocukları giydirilmiş, kitap, defter, kalem dağıtılmıştır. Halkevinde faaliyete geçen poliklinikte doktorlar tarafından birçok hasta ücretsiz muayene edilmiştir. Sosyal yardımlarda karşılaşılan maddi zorluklar ise diğer şubelerin de desteğiyle yapılan çeşitli çalışmalarla, konser ve etkinliklerle karşılanmaya çalışılmıştır.

Temsil Şubesi'nin görevi, üyelerine ve Türk halkına milli tiyatro kültürünü aşlamak olarak belirlenmiş, halkevleri tiyatrolarında genellikle yerli oyun yazarlarının milli piyeslerini kullanmıştır. Tiyatro gösterilerinin yanı sıra film gösterilerinin de yapıldığı belirtilmektedir. Bu kol, halkın eğitilmesi, tiyatro sevgisinin arttırılması, yetenekli gençlerin ortaya çıkarılması, milli oyunların yaşatılması gibi görevleri yerine getirmeye çalışmıştır. Afyon Halkevinin kurulduğu dönemlerde konferans ve temsil salonunun bulunmaması nedeniyle şubenin ilk yıllarda çok faaliyet gösteremediği, halkevi salonunun kütüphane ve konferans salonu olarak kullanılması nedeniyle halkevinin arka bahçesine bir sahne tertibatının yapılması sonrasında temsil şubesinin faaliyetlerini daha yoğun bir biçimde sürdürdüğü kaydedilmektedir (Ergün, 1997: 203).

Spor Şubesi ve Faaliyetlerinin, tek parti döneminde partinin kontrolünde olduğu, CHP'nin, Türk Spor Kurumu Teşkilatı ve Halkevleri aracılığıyla spor çalışmalarını kendisinin yönettiği anlatılmıştır. 1932 ve 1936 yönetmelik değişikliklerinde halkevlerinde spor ve jimnastiğin halka yayılması, halkın kitle sporuna alıştırılması, kulüp olmayan yerlerde spor kulübü kurulması gibi çalışmaların yapıldığı belirtilmektedir. Halkevlerinde kitap ve fikre önem verildiği kadar spora da önem verildiği vurgulanmaktadır (Ergün, 1997: 203-204). Ülke gençlerinin yeteneklerini geliştirmek, onları sağlıklı bireyler olarak topluma kazandırmak için çeşitli etkinlikler düzenlenmiş, halk arasında sporun yapılmasına, sporcu sayısının artmasına yönelik programlar geliştirildiği yapılan çalışmalar arasında sıralanmıştır (Bıyıkoglu, 2001: 421).

Halk Dershaneleri ve Kursları Şubesi'nin Faaliyetlerine bakıldığında, her halkevinin bu çalışma kolunu kurması kuruluş ve devam etme zorunluluğu olarak görülmüştür. Fakat uygulamada bütün halkevlerinin bu kolu kuramadığı, bu kolu çalışmakta olan halkevi sayılarının zamanla azaldığı anlatılmış, bu kolun halkevi binasının yanı sıra cezaevleri, kahvehaneler ve köylerde de kurslar açtığı ve dersler verdiği bildirilmiştir (Ergün, 1997: 204-205). Bu şubenin en önemli hedeflerinden birinin okuma yazmayı öğretmek halkın kültürel düzeyini yükseltmek olduğu, Türkçe okuma-yazma kursları ile pozitif bilimler ve el sanatları, yabancı dil eğitimi için kurslar düzenlendiği kaydedilmektedir.

Kütüphane-Neşriyat Şubesi'nin halkevlerinin en önemli çalışmaları gerçekleştirdiği, her halkevinin bir kütüphane kurduğu ve yayın çalışmaları da yaptığı bildirilmektedir (Ergün,1997: 205). Kütüphanelerinde halkın seviyesine göre kitaplar çıkarılmış, halkın her konuda bilinçlenmesini sağlamak amaçlanmıştır. Halkevi kütüphanelerine Türk inkılabı ve ideolojisine aykırı, yabancı rejimleri, cinayet intihar gibi olayları açıklayan, gençlerin ahlakını bozucu yayınlar ile irticai yayınlar içeren kitapların girmesi yasaklanmış, halkevi dergileri hariç tüm halkevi yayınları bu şube tarafından basılmış, halkevi ve Parti merkezinin yayın merkezini oluşturmuştur. Afyon Halkevi kuruluşundan kapatılışına kadar kütüphanesini yıldan yıla geliştirmiş, Afyon milletvekillerinden Ali Çetinkaya kendi şahsi kütüphanesinden birçok kitabı halkevi kütüphanesine hediye etmiş; böylece halkevi kütüphanesinin temelleri atılmıştır. Bir süre sonra şehir kütüphanesindeki kitaplar da halkevine taşınmış, Afyon ilinde zengin bir kütüphanenin oluşturulması yolunda önemli çabalar sergilenmiştir.

Köycülük Şubesinin Faaliyetleri arasında, esi genel olarak bütün halkevlerinin temel amaçlarından biri olan köyde yaşayan halkın bilgisini, görgüsünü arttırmak ve düşüncesini zenginleştirmek amacına yönelik çalışmalar bulunmaktadır. Şube köylerle samimi temaslarda bulunmuş, haftada bir gün yapılan köy gecesinde köylerin günlük ihtiyaçları, toprak ve ekin işleri, memleket ve hayat bilgileri, yaşayış tarzları ve bilhassa Cumhuriyet, Halkçılık, Milliyetçilik ve hükümet işleri üzerinde açık konuşmalar, öğretiler yaptığı bildirilmiştir (Şahin, 2004: 135).

Müze ve Sergi Şubesi, halkevi çevresindeki eserleri toplamak, fotoğraf ve model almak, Güzel Sanatların çeşitli alanlarında milli ürünlerin ve el eşyalarının sergilenmesini yapmak görevini üstlenmiştir (Ergün, 1997: 206). Müze ve Sergi Şubesi mevcut tarihi eserleri tespit ederek bunlar içinde tamire ihtiyacı olan eserleri ilgili makamlara bildirmek suretiyle tamir ve saklanmalarını sağlamayı amaçlamış, Afyon'da kurulmaya çalışılan Eski Eserler deposunun bir müze halini almasını sağlamak için çalışmalarda bulunmuştur. 1927 senesinde başlatılan çalışmalar 1933'te hedefine ulaşmış ve 29 Ekim 1933 tarihinde Gedik Ahmet Paşa Medresesi'nde faaliyetlerine başlamıştır (Uyan, 2001: 465).

Afyon Halkevi Yayın Organı Taşpınar Dergisi

Afyonkarahisar'ın basın ve kültür hayatında önemli bir yer tutan Taşpınar Dergisi Afyon Halkevi Edebiyat Şubesi tarafından 19 Kasım 1932 tarihinde yayınlanmaya başlamış, derginin imtiyaz sahibi Eflatun Cem Güney'dir, Neşriyat Müdürlüğünü ise Dr. Kemal Bey yapmıştır (Taşpınar 19 Kasım 1932). Adını şehrin su ihtiyacını karşılayan Taşpınar suyundan alan derginin adının Ali Çetinkaya

tarafından verildiği, dergide Edip Ali Bakı, Süleyman Hilmi Gönçer, Osman Atilla, Haydar Çerçel, Namdar Rahmi Karatay, A. Mahir Erkmen, Muzaffer Görktan gibi kişilerin sürekli yazı yazarlar arasında oldukları bildirilmektedir. Dergi yerel basın tarafından övülmekle kalmamış, Son Haber Gazetesi'nin bildirdiğine göre Milliyet gazetesi yazarı Nurullah ATA, Taşpınar'ı Afyon Halkevinin çıkarttığı güzel ve dolgun bir dergi olarak nitelendirmiştir. Balıkesir'de çıkan Türk Dili dergisinde Taşpınar'dan övgüyle söz eden yazılar yayınlandığı, Hâkimiyet-i Milliye'den Bürhan ASAF'ın Taşpınar'ı beğenici bir dille andığı, Yeni Gün dergisinin de Taşpınar'dan övgüyle bahsettiği kaydedilmektedir (Akt. Demirdelen ve Ortak, 2006: 260).

Dergide dikkat çeken bir özellik de yazı yazarlara para verilmemiş, dergiye ilan ve reklam konulmamıştır. Dergini asıl amacının, halkı her konuda aydınlatmak olduğu, hikâye, masal, folklor, hatıra, makale, lirik ve epik şiir gibi yazı türlerinin yer aldığı görülür. Dönemin fikir yapısını ortaya koyan, Afyon'un tarihi temellerini öne çıkararak, araştırmalara kaynak teşkil eden önemli bilgiler içermektedir (Sahin, 2004: 79-80). Bu yönüyle bir dönemin şehir yaşamına ve toplumsal yanına ışık tutmakta, dönemin aydınlarının görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.

Problem Cümlesi

Araştırma, "Afyon Halkevi faaliyetleri nelerdir ve Afyonkarahisar Halkevi yayın organı Taşpınar dergisindeki müzik yazılarının içeriği nedir" soruları kapsamında ele alınıp aşağıda yer alan alt problemlere yönelik bulgular saptanmaya çalışılmıştır.

Alt Problemler

- 1) Afyon Halkevi faaliyetleri nelerdir?
- 2) Afyon Halkevi yayın organı Taşpınar dergisindeki müzik yazılarının içeriği nedir?

Araştırmanın Amacı

Araştırma Taşpınar dergisindeki müzik yazılarının içeriğinin değerlendirilmesi ve bu müzik yazılarının toplumun sosyal ve kültürel yaşamla olan ilişkisinin irdelenmesi amacını taşımaktadır.

Araştırmanın Önemi

Araştırma Taşpınar dergisindeki müzik yazılarının toplumun sosyal ve kültürel yaşamla olan ilişkisini irdelenmesi ve ayrıca Afyon Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi ile olan bağlantısını ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırma, Taşpınar dergisinin, halkevlerinin kurulduğu ve Afyon Halkevi sahipliğinde yayın hayatına başladığı 1932 yılından, halkevlerinin kapatıldığı 1951

yılına kadar olan tarihlerdeki ulaşılabilen sayılarıyla, Afyon Halkevi Güzel Sanatlar şubesi müzik kolunun faaliyetleriyle, ulaşılabilen yazılı kaynaklarla ve araştırmacının maddi olanaklarıyla sınırlıdır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada tarama yöntemi esas alınmış, konuya ilişkin kaynaklar taranarak araştırılmıştır. Derginin ulaşılabileceği düşünülen Afyonkarahisar İl Halk Kütüphanesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Merkez Kütüphane, Afyon Belediyesi süreli yayınlar arşivi, Afyon Belediyesiyle ve Afyon Valiliğiyle irtibata geçildiğinde arşivlerinde derginin güncel sayılarının bulunduğu bilgisine ulaşılmıştır. Afyon il halk kütüphanesi, AKÜ merkez kütüphanesi ve bireysel kütüphanelerden Afyon Halkevi sahipliğinde 1932 yılından 1951 yılına kadar 161 sayısı yayınlanan Taşpınar dergilerinin 152 sayısına ulaşılmış ve ulaşılabilen dergilerde yer alan müzik yazıları değerlendirilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Birinci alt probleme yönelik elde edilen bulgulara göre Afyon Halkevi Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolunun faaliyetleri şu şekilde belirlenmiştir:

1934 yılı Şubat ayında çıkan Taşpınar Dergisi'nin 16. Sayısında Afyon Halkevi'nin bir yıllık faaliyet raporları içerisinde Güzel Sanatlar şubesinin faaliyetleri şu şekilde aktarılmıştır:

“Bu şubenin faaliyeti iki sene içinde öğünecek derecede inkişaf etti. Geçen yıl musiki meraklılarından mürekkep bir kalabalık “halk musikisi evi” namile bir yurt kurdular. Muhtelif vesilelerle halk şarkılarının ölmez ve aşınmaz nağmelerini dinlettiler. Bu yıl şubenin mesaisi ikiye ayrıldı. Bir kısım halk şarkılarını derlemek toplamakla bir kısım da modern musiki ile uğraşılıyor.”

Yine 1934 yılı Eylül ayına ait 23. Sayıda diğer şubelerin faaliyetlerinden bahsedilirken Güzel Sanatlar şubesi müzik koluna dair bilgi verilmemiştir ve sahne tertibatı ve salon eksikliğinden bahsedilmiştir.

1934 yılı faaliyet raporlarından edinilen bilgilere göre 1932'de Afyon Halkevinin kurulmasından sonra müzik koluna olan ilginin yoğun olduğu söylenebilir. Müzik kolu faaliyetlerinin iki sene içerisinde övünülecek derecede faaliyetlerini ortaya çıkarması ve müzikle uğraşan kişilerin “halk musikisi evi” kurması bu durumu doğrular niteliktedir. Değişik amaçlarla halk müziğinin parçalarına konserlerinde yer vermeleri, müzik kolunun milli benliğe, halkın kültürüne sahip çıktığının göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Müzik kolunun ikiye ayrılıp bir kısmının halk şarkılarını derlemekle ilgilendiği, diğer kısmının modern müzik diye tabir edilen ve Avrupa müziğini örnek aldığı tahmin edilen müzikle uğraşması ise, halkın bir taraftan kendi kültüründen kopmadan yeniliklere de açık bir şekilde yol alma amacı güttüğü düşüncesini uyandırabilmektedir.

1935 yılı Şubat ayında çıkan Taşpınar Dergisi'nin 28. Sayısında Afyon Halkevi'nin bir yıllık faaliyet raporları içerisinde Güzel Sanatlar şubesinin faaliyetleri şu şekilde aktarılmıştır:

“Yalnız musiki çalışmaları olmaktadır. Geçen senelere nispetle daha fazla canlılık görülmüş, 32 eksersiz toplantısı yapılarak Garp tekniğine yakın 15 fantazi şarkı ve 40 dane de milli ve Türk ruhundan doğan köy ve oyun havaları geçilmiştir. Evimizin genel toplantılarında ve konferanslarda 13 konser verilmiştir.”

Bu şubede sadece müzik çalışmalarının olması müziğe giderek artan bir eğilimin olduğunu göstermektedir. Çalışmalarda 15 tane batı tekniğine yakın şarkının ve 40 tane de milli Türk ruhunu yansıtan köy ve oyun havalarının geçildiği göz önünde bulundurulursa daha önceki yıllardaki gibi bu yılda da bir taraftan halkın öz kültüründen doğan halk müziğine verilen önemin vurgulandığı, bir taraftan da batıdaki müziğin kültürümüzde yer almaya başladığı ve bu müziğe de önem verildiği anlaşılmaktadır.

1936 yılı Şubat ayında çıkan Taşpınar Dergisi'nin 40. Sayısında Afyon Halkevi'nin bir yıllık faaliyet raporları içerisinde Güzel Sanatlar şubesinin faaliyetleri şu şekilde özetlenebilir:

Yıl içerisinde 240 kişiyle 54 çalışma yapan müzik koluna 9 kişinin daha katıldığı, çevredeki halk türkülerinden ulusal ve bedii (estetik, eşi benzeri olmayan) kıymeti olanların aranarak notalandırılmaya çalışıldığı belirtilmiştir.

Buradan daha önceki yıllara nazaran müziğe ve müzik koluna olan ilginin arttığı anlaşılmaktadır. Halk türkülerinin derlenerek notalandırılmaya çalışılması da milli kültüre verilen önemi gösterir niteliktedir.

1937 yılı Şubat ayında çıkan Taşpınar Dergisi'nin 52. Sayısında Afyon Halkevi'nin bir yıllık faaliyet raporları içerisinde Güzel Sanatlar şubesinin faaliyetleri aktarılırken; keman, piyano, mandolin ve cümbüş derslerinin verildiğinden, Güzel Sanatlar şubesinde toplam 210 kişiyle çalışılıp yıl içerisinde 10 konser verildiğinden bahsedilmektedir.

Bu yılın (1936) faaliyetleri değerlendirildiğinde müzik kolu tarafından yıl içerisinde 10 konser yapılması yaklaşık düzenli olarak her ay bir konser verildiği anlamını taşımaktadır. Ayrıca açılan çalgı kursları da bu yönde merakın ve isteğin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Yine verilen çalgı kurslarının arasında piyanonun görülmesi batı müziğine olan yakınlığı, merakı ve yeniliklere açık olmayı çağrıştırmaktadır.

1938 yılı Şubat ayında çıkan Taşpınar Dergisi'nin 69. Sayısında Afyon Halkevi'nin bir yıllık faaliyet raporları içerisinde “Ar Kolu” olarak da bahsi geçen Güzel Sanatlar şubesinin faaliyetleri şu şekilde aktarılmıştır:

“4 keman, 1 piyano, 1 armonik, 1 mandolin ve 1 cümbüşten ve bir caz takımından ibaret bulunan grup, genç meraklı ve yeteneklileri çalıştırmakta. Son zamanlarda kadroya katılan caz takımıyla önümüzdeki günlerdeki yıl içinde kurumu düşünülen şehir bandosunun elemanları da yetiştirilmiş olacaktır.”

Bu yılda (1937) çalgı çeşitliliğinin arttığı ve genişlediği görülmektedir. Caz takımında çalışan bireylerle şehir bandosunun kurulması düşüncesi de yer almaktadır ve bu durum da müzik kolunun ileriye yönelik yenilikçi hareketler yaptığı düşüncesini uyandırmaktadır.

Yine 1938 yılı birinci teşrin (Ekim) ayına ait 72. Sayısında “kollarımız çalışmalarında notlar” başlığı altında şubelerin çalışmalarına ait raporlara yer

verilmiştir. Ar şubesi (Güzel Sanatlar şubesi) nin müzik kolunun faaliyetleri şu şekilde belirtilmiştir:

“Bu kolumuz, evimizin, konser, konferans, temsil veya herhangi bir genel toplantısında aldıkları ödevlerini yapmakta ve kendilerini dinleyenlerin çok yerinde beğenmiş ve takdirlerini kazanmaktadır. Çocuk bayramlarında küçükler için de güzel konserler verilmektedir. Bilhassa bu sene 23 Nisan bayramında çocuk bayramı dolayısıyla halkevinin dağıttığı ve hususi yaptırdığı defterler ve şekerlerin dağıtılması dolayısıyla halkevinde toplanan ilkökul çocuklarına (2400 öğrenciye) sırayla altı saat süren hususi bir konser verilmiştir. Diğer taraftan çevredeki genç müstaitleri (kabiliyetli olanları) etrafında toplayarak eksersizlerine devamlı verimli neticeler almaktadır. Halkevimizce yapılan bütün köy gezilerine de iştirak ederek armonize ettikleri halk türkülerini ve yapılan bayrak törenlerinde İstiklal marşımızı ve ulusal marşları ve diğer müzik parçaları ile köylerimizde de müzik zevkinin yayılmasında hizmet etmiş ve emekte bulunmuştur. Bugünkü kadro tamamıyla halkevinin yetiştirdiği elemanlardan teşekkül etmektedir. Halkevi programına göre önümüzdeki yılda şehir bandosu teşkiline başlangıç olmak üzere bir caz takımımız kurulmuştur.”

Halk şarkılarından da 10 parçanın armonize edildiği belirtilmekte ve armonize edilen şarkıların adları yer almaktadır.

Bu verilerden Afyon Halkevi müzik kolunun halkevi bünyesindeki ilkökul öğrencilerine aralıksız 6 saat süren konser vermesi, yaptıkları işe değer verdiklerinin bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaptıkları köy gezilerinde armonize ettikleri parçaları duyurmaları ise halkın her kesimine hitap ettiklerini ve çalışmalarıyla beraber yenilikleri de gösterdikleri anlamı taşıyabilmektedir. Fakat yeniliğin benimsenip benimsenmemesi konusuna değinilmemiş bu da halkın müzik konusundaki yeniliklere açık olup olmadığı konusunda belirsizliğe yol açmıştır.

“Halk türküleri kolumuz” başlığı altında bu kolun faaliyetlerine de yer verilmiştir. Bu kolun tamamen yerli ve mahalli şarkılar ve türküler üzerinde çalıştığı, halk arasında unutulmak üzere olan milli halk müziği parçalarını toplayıp yayınladığı ve yaşatmaya çalıştığı belirtilmiştir. Ayrıca söz konusu yılda (1938) Kültür Bakanlığı şarkı derleme heyetine çok beğenilen 14 parça mahalli türkünün verildiği ve plağa alındığı bilgisi de bulunmaktadır.

Daha önceki yıllarda da bahsedildiği gibi müzik kolu bir taraftan armonize edilen parçalarla, açılan çalgı kurslarıyla halkı yenilikçi batı müziği kültürüne teşvik etmekte, bir taraftan da özüne bağlı kalarak halk müziği ürünlerini derleyerek yayımlayarak, halkın kendi kültüründen kopmaması çalışmalarına gitmektedir.

1940 yılı Şubat ayında çıkan Taşpınar Dergisi'nin 78. Sayısında Afyon Halkevi'nin Güzel Sanatlar şubesi müzik kolunun Dinar'a konser faaliyeti için giderken geçirdiği trafik kazasının neticesinde 3 kişinin vefat etmesinden dolayı etkinliklerin yapılamadığından bahsedilmektedir. 10 konser verildiği bilgisi de bu sayıda bulunmakla beraber bu konserlerin kazadan önce yapıldığı tahmin edilmektedir.

1943 yılı Şubat ayında çıkan Taşpınar Dergisi'nin 97. Sayısında Afyon Halkevi'nin Güzel Sanatlar şubesinin faaliyetleri içerisinde 19 ikinci kanun (Ocak) 1943 tarihinde Akara Radyosu'ndan “Afyon Folklor Saati” yapıldığı ve program

çerçevesinde Afyon türkülerinin icra edildiğinden bahsedilmektedir. Ayrıca mandolin, keman, saksafon kurslarının açıldığından, milli günlerde bando ve caz eşlikli halk türküleriyle konser yapıldığı ve hoparlörlerle müzik neşriyatı (yayın) nın yapıldığı, balo ve toplantılarda yerli oyun, yerli saz ve türkülerle bu kolun faaliyet gösterdiği bilgilerine yer verilmiştir.

Bu yıla (1942) ait verilerde, açılan kurslara saksafon kursunun eklendiği görülmektedir. Bu da halk arasında şehir bandosunun ve caz takımının çalışmalarının etkili olduğu ve dolayısıyla bu yöne doğru eğilimin ve merakın olduğu düşüncesini oluşturmaktadır. Milli günlerde halk türkülerinin bando ve caz takımı eşlikli yapılması bir yana balo ve toplantılarda özellikle sadece yerli oyun, yerli saz (çalğı) ve türkülerle faaliyet gösterilmesi halkın yeniliği henüz benimsemediğine dair soru işareti uyandırmaktadır.

İkinci alt probleme yönelik elde edilen bulgulara göre, Taşpınar dergisindeki müzik yazılarının içeriği şu şekilde ele alınabilir:

Genel olarak halkevleri, önemi, dönemin rejimi ve getirdiği yenilikler, Atatürkçülük, Afyon'un kültürü, Afyon'un şairleri ve şiiirleri, Afyon'da söylenen maniler ve fıkralara yer verilen Taşpınar dergisindeki müzik yazılarında da genel itibariyle Afyon ve çevresinde söylenen türkülere ve bazı zaman hikâyelerine ve ozanların hayatlarına yer verilmiştir.

1932 yılı Kasım ve Aralık ayları 1. ve 2. Sayı ve 1933 yılı Ocak, Şubat, Mart ayları 3. ve 5. sayılarda Eflatun Cem tarafından Âşık Meslekî'nin hayatı kaleme alınmıştır.

1935 yılının beş sayısında (29, 32, 33, 37, 38) ve 1936 yılının altı sayısında (40, 41, 43, 45, 46, 48) Edip Ali Gökpınar tarafından "Afyonlu Büyük Ozan Abdürrahim-Hayatı ve Eserleri" başlığı altında Afyonlu ozan Abdürrahim'in hayatına ve eserlerine yer verilmiştir.

1936 yılı Şubat ayı 40. Sayısında "Saz Ozanı Kâni" başlığı altında saz ozanı Kâni'nin hayatı ve bir adet koşması Haluk Mümtaz tarafından kaleme alınmıştır.

1937 yılı Ocak ayı 51. Sayısında "Afyon'da Söylenen Türküler Serisinden-Serenler" başlığı altında Serenler türküsünün sözlerine Haluk Mümtaz tarafından yer verilmiştir. Ve yine aynı sayıda bundan böyle derginin her sayısında Afyon'da söylenen türkülerin bir ikisine yer verileceği, bu türkülerin nasıl meydana geldiğinin araştırıldığı ve elde edilenlerin yazılacağı belirtilmiştir.

1937 yılı Mart ayı 53. Sayısında İzmir Türküsü Haluk Mümtaz tarafından yazıya aktarılmış ve Afyon'un halk şairi ve Afyon folkloru hakkında yüksek bilgisi olan Vehbi Çizmeci'nin oğlundan nakledilerek türkünün hikâyesine geniş bir şekilde yer verilmiştir.

1937 yılı Haziran ayı 56. Sayısında Haluk Mümtaz tarafından "Çil Ahmet" türküsü sözlerine ve hikâyesine yer verilmiştir.

1937 yılı ikinci teşrin (Kasım) ayına ait 61. Sayıda "Öğretmen B. Sacit" tarafından gönderildiği not düşülen "Türküler Maniler" başlığıyla birkaç türkünün sözlerine yer verilmiştir.

1938 yılı ikinci kanun (Ocak) ayına ait 63. Sayıda Edip Ali Gökpınar tarafından İslamoğlu türküsü sözleri ve hikâyesine yer verilmiştir.

1938 yılı Mart ayı 65. Sayıda Edip Ali Gökpınar tarafından Karakoç ve Beşböbrek türkülerinin sözleri ve hikâyeleri kaleme alınmıştır.

1938 yılı Mayıs ayı 67. Sayısında Edip Ali Gökpınar tarafından Çenber türküsünün sadece sözlerine yer verilmiştir.

1942 yılı birinci teşrin (Ekim) ayına ait 93. Sayıda “Afyon’un Folklor Gecesine Hazırlanırken” başlığı altında Sandıklı türküsünün sözlerine ve notasına yer verilmiştir.

1943 yılı ikinci kanun (Ocak) ayına ait 96. Sayıda “Folklor ve Tarih” başlığıyla İslamoğlu türküsü Süleyman Gönçer tarafından kısaca ele alınmıştır.

1943 yılı Temmuz ve Ağustos aylarına ait 102. ve 103. Sayılar tek dergi olarak yayınlanmış ve 274. sayfada Süleyman Gönçer tarafından Boz Bey ve Türküsü başlığıyla bu türkünün sözlerine ve hikâyesine yer verilmiştir.

1943 yılı ikinci teşrin (Kasım) ve birinci kanun (Aralık) aylarına ait 106. ve 107. Sayılar tek dergide yayınlanmış ve derginin 317. sayfasında Süleyman Gönçer tarafından Genç Osman ve Türküsü başlığıyla bu türkünün sözlerine ve hikâyesine yer verilmiştir.

1944 yılı ikinci teşrin-birinci kanun (Kasım-Aralık) aylarına ait 118. Ve 119. Sayılarda Orhan Kökten’in derlediği Emirdağ türküsüne ve çok kısa bir şekilde hikâyesine yer verildiği görülmektedir.

1945 yılında Eylül-Ekim-Kasım-Aralık aylarına ait 128-129-130-131. Sayılar tek dergide toplanmış ve derginin 275. Sayfasında Gelin Ümmü türküsünün sözleri ve hikâyesi Osman Attila tarafından kaleme alınmıştır.

1946 yılı Ocak ve Şubat aylarına ait 132. Ve 133. Sayılar tek dergi şeklinde yayınlanmış ve 293. Sayfada “Kınası Karılır Tasta” türküsünün sözlerine ve hikâyesine Osman Attila tarafından yer verilmiştir.

1947 yılında Mart ve Nisan aylarına ait 146. ve 147. Sayılar tek dergi halinde yayınlanmış ve Muzaffer Görktan’ın “Türkülerin Dili” başlığı altında bir yazısına yer verilmiştir.

SONUÇ

Genel olarak ulaşılan sayılardan araştırılan müzik yazılarında çeşitli yazarlar tarafından Afyonkarahisar türkülerinin veya oyun havalarının sözlerine ve hikâyelerine yer verildiği görülmektedir. 1932 Kasım ayından 1950 Nisan ayına kadar Afyon Halkevi sahipliğinde yayın yapan Taşpınar dergisinin toplam 161 sayısından 152 sayısına ulaşıp içeriğindeki müzik yazılarının incelendiği ve bunların toplam 32 tanesinde müzik yazısına yer verildiği görülmektedir. Oranlar neticesinde müzik yazılarının dergilerde çok yer almadığı ve içerik olarak sadece türkü sözleri, hikâyeleri ve ozanların hayatlarıyla sınırlı kaldığı görülmektedir. Sadece bir sayısında Afyon Halkevi Güzel Sanatlar Şubesinin faaliyetine ilişkin yazıya yer verilmektedir. Söz konusu dönemde yoğun faaliyet gösteren Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Koluyla ilgili daha çok yazıya rastlanmaması, Güzel Sanatlar

Şubesi ve Taşpınar dergisi arasındaki iletişim eksikliğini akla getirmektedir. Bu yıllar içerisinde büyük faaliyetler gösteren Afyon Halkevi Güzel Sanatlar şubesi müzik kolunun yazılar içerisinde değerlendirilmemesi ve faaliyetlerine yer verilmemesi son derece dikkat çekicidir. 1932-1935, 1938-1942 ve 1947-1950 yılları arasında dergilerde müzik yazılarının bulunmaması da nedenleri araştırılması gereken bir konu olarak üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Taşpınar Dergisi 1932-1938 yılları arasında düzenli olarak her ay yayın yapmıştır. 1939 yılı itibariyle derginin sayılarında aksaklıklar görülmektedir. 1943 yılından itibaren 2 ayda veya 4 ayda bir yayın çıkarmaya başlayan dergi, 1948 yılında yine düzensizliğe uğrayarak ve 1949 ve 1950 yıllarında sadece birer yayın yaparak derginin yayınının sona ereceği izlenimini uyandırmıştır. Dergi, 1938 yılına kadar düzenli yayın yapmış ve pek çok konuda beğenilen yazılar yazmış olmakla birlikte, sıkça müzik yazılarına rastlanmamış olması, müziğe yeterince önem verilmediği kanaatine yol açmaktadır. Yine içerik itibariyle daha önce de bahsedildiği gibi sadece türkü hikâyeleri ve ozanların hayatıyla sınırlı kalması, müzik açısından derginin sınırlı kaldığı, müziği yakından tanıyan kişilerin bu alanda yeterince çalışmadığı düşüncesine neden olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Bıykoğlu, A. (2001) “Afyonkarahisar’da Spor”, Afyonkarahisar Kütüğü, Komisyon, c.II. Afyon: AKÜ Yayınları.
- Çeçen, A. (1990) Atatürk’ün Kültür Kurumu Halkevleri, Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Demirdelen, C. ve ORTAK, Ş. (2006) “Bir Halk Eğitim Kurumu Olarak Afyon Halkevi ve Faaliyetleri (Kuruluşundan 1940 Yılına Kadar)”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi c.VIII, S.1. s. 253-272.
- Ergün, M. (1982) Atatürk Devri Türk Eğitimi, Ankara: AÜDTCF Yayınları.
- Ergün, M. (1997) Atatürk Devri Türk Eğitimi, Ankara: Ocak Yayınları.
- Özsarı, M. (2002) Halkevlerinin Açılma Sebepleri, Ankara: Hece Yayınları.
- Şahin, F. (2004) Afyon Halkevi ve Faaliyetleri, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Şahin, H. (2010) Kütahya Halkevinin Kuruluşu ve Faaliyetleri (1932-1937), Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Şimşek, S. (2002) Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932-1951, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Taşpınar (1932) c.I, S.1.
- Taşpınar (1934) c.I, S.16.
- Toksoy, N. (2007). Bir Kültürel Kalkınma Modeli Olarak Halkevleri, Ankara: Orion Yayınevi.
- Uyan, M. (2001) “Afyonkarahisar Doğal ve Kültürel Değerleri”, Afyonkarahisar Kütüğü, Komisyon, c.II., Afyon: AKÜ Yayınları.

- Yelken, R. (2001) “Sosyolojik Açıdan Afyonkarahisar”, Afyonkarahisar Kütüğü, Komisyon, c.II, Afyon: AKÜ Yayınları.
- Yeşilkaya, N. (1999) Halkevleri: İdeoloji ve Mimarlık, İstanbul: İletişim Yayınevi.
- Zeyrek, Ş. (2006) Türkiye’de Halkevleri ve Halkodaları (1932-1951), Ankara: Anı Yayıncılık.